

Sygn. akt I UK 521/16

POSTANOWIENIE

Dnia 2 grudnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera

w sprawie z odwołania J. G.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.
o prawo do emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 2 grudnia 2016 r.,
w związku ze skargą kasacyjną ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w
(...) z dnia 28 czerwca 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odrzuca skargę kasacyjną;**
- 2. oddala wniosek organu rentowego o zwrot kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 28 czerwca 2016 r., III AUa (...), zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w G. – Ośrodka Zamiejscowego w R. z 7 października 2015 r., IX U (...), w ten sposób, że oddalił odwołanie wnioskodawcy J.G. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. odmawiającej wnioskodawcy prawa do emerytury w wieku obniżonym z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego wniósł „kasację” pełnomocnik wnioskodawcy, zarzucając „błędną ocenę okoliczności faktycznych przyjętych i przeprowadzonych dowodów oraz błędność przyjęcia, że ubezpieczony legitymuje się 15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych”. Pełnomocnik skarżącego wniósł o:

1) zmianę zaskarżonego wyroku; 2) orzeczenie, że ubezpieczony legitymuje się ponad 15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych i nabył prawo do emerytury; 3) zasądzenie od organu rentowego kosztów postępowania według norm przepisanych. Pełnomocnik skarżącego stwierdził, że „zaskarżony wyrok z powodu okoliczności wyżej przytoczonych narusza uzasadniony interes ubezpieczonego i pozbawia go wypracowanego prawa do stosownego i odpowiedniego zabezpieczenia emerytalnego, przez co narusza zasady współżycia społecznego”. W uzasadnieniu skargi kasacyjnej znalazło się stwierdzenie, że „trafny okazał się zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., przez błędną ocenę materiału dowodowego i uznanie wskutek tego, że ubezpieczony pracował w warunkach szczególnych przez okres 15 lat. W ocenie ubezpieczonego należy w pełni podzielić i uznać ustalenia oraz rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego”.

W osobnym piśmie procesowym – po wezwaniu do uzupełnienia skargi kasacyjnej zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c. – pełnomocnik skarżącego wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. „Wniosek uzasadniony jest tym, że zaskarżony wyrok z powodu okoliczności wyżej przytoczonych w kasacji rażąco narusza uzasadniony interes ubezpieczonego i pozbawia go wypracowanego prawa do stosownego i odpowiedniego zabezpieczenia emerytalnego, przez co narusza zasady współżycia społecznego”.

Po doręczeniu odpisu skargi kasacyjnej pismo procesowe wniósł pełnomocnik pozwanego organu rentowego, wnosząc o odrzucenie skargi kasacyjnej ewentualnie o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania oraz o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych. Pismo zostało wniesione po terminie do złożenia odpowiedzi na skargę kasacyjną przewidzianym w art. 398⁷ § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skuteczne wniesienie skargi kasacyjnej jako pisma procesowego uzależnione jest od zachowania przez skarżącego wymagań konstrukcyjnych oraz przepisanej formy. Z art. 398⁴ § 1 k.p.c., który w tej materii ma podstawowe

znaczenie, wynika, że na ustawowo określone wymagania każdej skargi kasacyjnej składają się:

1) oznaczenie orzeczenia, od którego jest wniesiona, oraz wskazanie, czy jest ono zaskarżone w całości, czy w części, a więc określenie zakresu zaskarżenia,

2) przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie,

3) wniosek o uchylenie lub uchylenie i zmianę orzeczenia z oznaczeniem zakresu żądanego uchylenia i zmiany, a zatem sformułowanie wniosków kasacyjnych, czyli wskazanie, jakiego rozstrzygnięcia domaga się skarżący ze względu na przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie.

Spełnienie wymagania przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia polega na tym, że skarżący powinien wskazać, na której z dwóch przewidzianych w art. 398³ § 1 k.p.c. podstaw kasacyjnych opiera skargę kasacyjną (w grę może wchodzić naruszenie prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie, albo naruszenie przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, albo obydwie te podstawy równocześnie), następnie przytoczyć naruszone przepisy prawa – oznaczone numerem artykułu (paragrafu, ustępu) ustawy lub rozporządzenia, z podaniem nazwy konkretnego aktu prawnego – i wreszcie wyjaśnić, na czym ich naruszenie polega (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365).

Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym nie może merytorycznie rozstrzygać o zasadności skargi kasacyjnej, kierując się domysłami czy intuicją co do oznaczenia przepisów, których naruszenie zarzuca strona wnosząca skargę kasacyjną. Inaczej rzecz ujmując, Sąd Najwyższy nie jest władny dokonywać wykładni kierunku zaskarżenia, gdyż skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana, aby nie stwarzała w tym przedmiocie żadnych wątpliwości interpretacyjnych.

Przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie jest elementem konstrukcyjnym skargi, którego brak nie może zostać usunięty i dotknięta tym brakiem skarga podlega odrzuceniu *a limine*, bez wzywania do jej uzupełnienia. Skargę kasacyjną niespełniającą wymagań z art. 398⁴ § 1 k.p.c. odrzuca przede

wszystkim sąd drugiej instancji, a jeśli tego nie uczyni, do jej odrzucenia jest uprawniony Sąd Najwyższy (art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c.).

W ocenianej obecnie skardze kasacyjnej nie przytoczono podstaw kasacyjnych, a więc przepisów prawa oznaczonych numerem artykułu (paragrafu, ustępu) konkretnej ustawy lub rozporządzenia, poza ogólnym powołaniem się na „błędną ocenę okoliczności faktycznych przyjętych i przeprowadzonych dowodów oraz błędność przyjęcia, że ubezpieczony legitymuje się 15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych”. Koresponduje to z zawartym w uzasadnieniu skargi kasacyjnej stwierdzeniem, że „trafny okazał się zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., przez błędną ocenę materiału dowodowego i uznanie wskutek tego, że ubezpieczony pracował w warunkach szczególnych przez okres 15 lat. W ocenie ubezpieczonego należy w pełni podzielić i uznać ustalenia oraz rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego”. Nie można jednak przyjąć, że podstawą skargi kasacyjnej jest naruszenie art. 233 § 1 k.p.c., a nawet gdyby przyjąć, że w intencji pełnomocnika skarżącego naruszenie tego właśnie przepisu miałoby stanowić podstawę skargi (choć jest to założenie hipotetyczne, wynikające z interpretacji uzasadnienia skargi), to należy przypomnieć, że według art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów, a art. 233 § 1 k.p.c. odnosi się jednoznacznie i bezpośrednio do oceny dowodów.

Opisany brak konstrukcyjny skargi kasacyjnej stanowi wystarczające uzasadnienie odrzucenia skargi na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. bez dalszych rozważań na temat innych braków konstrukcyjnych (w zakresie spełnienia przez skarżącego wymagań z art. 398⁴ § 1 pkt 1 i 3 oraz § 2 k.p.c.). Brak przytoczenia podstaw kasacyjnych jest tak zasadniczą wadą konstrukcyjną skargi, że nawet spełnienie wszystkich pozostałych wymagań nie uchroniłoby skarżącego od decyzji o odrzuceniu tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia. Wprowadzenie tzw. przymusu adwokacko-radcowskiego w postępowaniu kasacyjnym (art. 87¹ § 1 k.p.c.) służyło zapewnieniu spełnienia przez skarżących wysokich wymagań formalnych tego środka.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na mocy art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c. orzekł jak w pkt 1 sentencji, odrzucając skargę kasacyjną.

Wniosek pozwanego organu rentowego o zasądzenie zwrot kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym został oddalony, ponieważ zasądzenie zwrotu kosztów uzasadnia jedynie wniesienie w terminie przewidzianym w art. 398⁷ § 1 k.p.c. odpowiedzi na skargę kasacyjną, a nie jakiegokolwiek pisma procesowego, złożonego ze znacznym przekroczeniem terminu do wniesienia odpowiedzi na skargę. Zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie poglądem, sformułowanym w postanowieniu Sądu Najwyższego z 27 października 1998 r., III CKN 805/98 (OSNC 1999 nr 4, poz. 79), za złożenie odpowiedzi na skargę kasacyjną adwokatowi lub radcy prawnemu przysługuje wynagrodzenie jak za sporządzenie i wniesienie skargi. Strona przeciwna może wnieść do sądu drugiej instancji odpowiedź na skargę kasacyjną w terminie dwutygodniowym od doręczenia jej skargi (art. 398⁷ § 1 zdanie pierwsze k.p.c.). Nie stanowi odpowiedzi na skargę pismo procesowe wniesione po upływie ustawowego terminu do dokonania tej czynności (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 16 maja 2002 r., IV CKN 1071/00, OSNC 2003 nr 9, poz. 120; z 14 marca 2003 r., V CKN 1733/00, LEX nr 80249; 7 maja 2003 r., IV CKN 113/01, LEX nr 141392). W konsekwencji, nie wywołuje ono skutków w zakresie zawartego w nim wniosku o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym, obejmujących sporządzenie i wniesienie odpowiedzi na skargę kasacyjną (art. 167 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c.).